

Берегиня етнокультурної спадщини

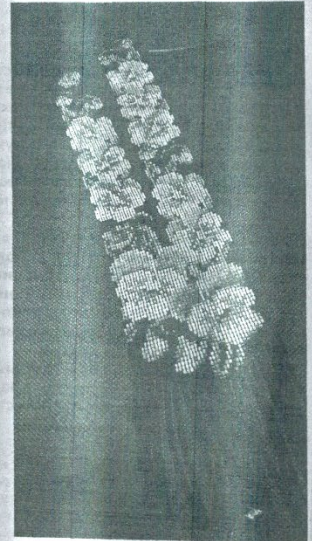
Які ляльки полюбляє ваша донька чи внучка – Барбі, Монстер Хай, Лол, пупсів чи з інших колекцій? А якими гралися ви? Чи пам'ятаєте свою першу ляльку? Я пам'ятаю – вона була зроблена руками моєї мами. Напевно, тому й була така мила, і я й досі можу пригадати її до найменших дрібничок. Заздрю астрономам – вони відкривають нові планети, нові зірки в небі. Але ж відкривати і заплювати нові зірки можна і на землі – вони тут, серед нас, треба тільки побачити їх і засвітити. Отоді, здавалося б несприятливим людина, засяє яскравим зорею. Взяти хоча б Тетяну Гецько (Савочка) зі Степаня. Доля, знаючи скільки стрімких поворотів підготувало для дівчинки життя, почала гартувати її змалечку. Мама зосталася вдома, коли її донечки були ще зовсім крихтінні (Лідочці було 8 місяців, Тетяні – трошки більше року). Довелося підлітати дитям самотужки. Крутню було. Дівчатка зростали разом, гралися ляльками, які робила їм мама, одягалися в платячка, які теж шила мама, були нероздільною. Отож і в школу пішли разом. Ще й досі багато хто в селіщі вважає їх близнючками.

У школі Тетянка дуже любила малювати, шити, вишивати, ліпити, захоплювалася літературою. Ніколи не доводилося бувати в ляльковому театрі, а так хотілося... Коли навчалися в 3 класі, сестрички вирішили створити свій театр. Купили маленьку книжечку з казкою (дешевенькі тоді були – по 3 копійки), розподілили ролі, записали на клатках паперу слова, роздали акторам (ровесники-родичі і сусідські дітлахи), навіть квитки по 10 копійок продали сусідам, що полюбляли сходитися на вечорні до їхньої хати. Пошили героїв казки, намалювали й повізирували з паперу і картону потрібні

декорації, закріпили їх на столі, самі залягли під стіл, накривши капою, що стягла підлоги. Лялькова вистава почалася. Все йшло за планом, доки черга не дійшла до найменшого артиста, який ще й читати не вмів, тому всі інші намагалися йому підказати: «Сергіюку, тепер ти кажи грубим голосом: я сирій вовк, я нікого не боюся». Хлопчик слухняно повторював слово в слово: «Сергіюку, тепер ти...». Артисти сміялися, сердилися, довго намагалися різними способами втовмачити йому, що повторювати, а що ні, аж доки капа – імпровізована завіса – разом із декораціями зсунулася зі столу на підлогу, оголивши увесь бекстейдж. Актори зашарілися від сорому, та раптом застигли від побаченого – глядачі, старенькі люди, вочевидь стомившись від паузи, що затягнулася, сумирно похрупували на дивані, закинувши голови. Прем'єра зазнала фіаско.

Дівчатка гарно вчилися, мріяли стати лікарями. Того хотіла й мама. Вступати поїхали у Петрозаводськ. Проте не судилося. Повернулись додому і пішли працювати. Таня – прибиральницею в побутокмбінат. Якщо випадала нагода – цікавість кликала за швейну машинку, або ж в руках з'являлася голка, залишаючи на тканині дивовижні квіти та узори. Згодом взяла ученицю. Незабаром і сама стала швачкою. Далі – ранне заміжжя. На жаль, доля не зробила її щасливою в парі. Єдиною втіхою для неї були діти – син Павлик та донька Катруся, яких і виховала сама, дала ї освіту. Ото вже милували око степанів синочків вишиті сорочечки та доньчині українські костюми, підрозу нові, привабливіші. Та й себе не забувала – на свята цвіла, як маківка, у власноруч пошитих і оздоблених, притаманних лише Степаню, шатах. Стала народну майстриню помічати. Перша персональна виставка відбулася з ініціативи тодішнього очільника відділу культури Сарненської держадміністрації Віктора Торчика в районному будинку культури. Мала великий успіх. У 2009 році запропонували працювати в Степанському БДМ, де Тетяна Павлина почала навчати дітей бісерному рукоділлю, ручному ткацтву, занизуванню, вишиванню, тістопластиці, пошиттю м'якої іграшки (то були звірята, ляльки-мотанки, ляльки текстильні інтер'єрні, ляльки-берегині, казкові персонажі), вела й інші гуртки творчого спрямування. Також змогла посправжньому зайнятися писанкарством, яке полюбляла і практикувала ще зі школи. Роботи мисткині та її учнів виставлялися на районних, обласних, всеукраїнських виставках, конкурсах і, звичайно, фестивалях мистецтва, захищаючи честь Степаня, Сарненщини й Рівненщини і завойовували нагороди. Про пані Тетяну писали в пресі, знімали відео «Азбука ремесел», без її участі не проходили музейні гостині, акції «Мистецтво одного села», огляди-конкурси сільських, селищних культурно-дозвілєвих комплексів «Життєдайне джерело Полісся»,

«Троєцькі забави», Всеукраїнські мистецькі конкурси тощо. Майстриню неодноразово нагороджували за збереження та популяризацію етнокультурної спадщини Рівненського Полісся. Вона провела майстер-класи. А у 2010 році пані Тетяна отримала звання «Жінка року» у номінації «творчі професії».

Щорічний традиційний фестиваль щедрівок та колядок «Степанський Різдвяний зорепад» також не обходився без участі нашої лялькарки. Цього року фестиваль проводився онлайн, проте 33 колективи-учасники з різних куточків України отримали сувеніри – ляльки-мотанки, з любов'ю виготовлені тендітними руками пані Тетяни. Це обереги, це пам'ять, це символ і дух древнього Степаня, переданий Тетяною Павлиною через використання автентичного Степанського костюму, кольорів, матеріалів і орнаментів. Минуло вже майже 2 місяці після фестивалю, але й досі пані Тетяна отримує щирі слова вдячності у соцмережах за свої сувеніри. Вироби та оригінальні місцеві костюми, створені Тетяною Гецько, є звичайно, й за межами неньки-України. Ось така вона – Степанська лялькарка – Тетяна Гецько.

Та все ж не обійдемося без ложки дьогтю в цій бочці меду. Зараз Тетяна стоїть на обліку в центрі зайнятості як безробітна. Бо через фінансову скруту адміністрації довелося звільнити 50 відсотків працівників БДМ. Під скорочення потрапила і 45-річна Тетяна. То ж чи буде тепер кому вчити степанських дівчаток берегти і розвивати автентичну народну спадщину, передавати їм любов і добро? Бо ж ляльки можуть робити лише добрі люди, адже лялька – це завжди радість і щастя.

Р.С. Душевна щедрість, доброта і майстерність лялькарки залишаються потрібними. Днями їй знову запропонували представляти свої вироби на виставі в Рівненській обласній науковій бібліотеці, ще й попросили провести майстер-клас із бісероплетіння.

• Тамара Станкова, член НСЖУ

